

Elementi komunikacije

1. Osnovna jedinica: odlomci, konceptualni i fizički.
2. Komunikacijska sredstva: definicija, direktna i indirektna; klasifikacija, direktna i indirektna; opis, fizički, opis funkcije i procesa; izlaganje hipoteze; objašnjavanje, tumačenje itd.
3. Komunikacijske tehnike: uzrok i posljedica, usporedba i kontrast, davanje primjera, analogija, vremenski slijed, prostorni slijed itd.

Davorka Celmić

RESURSNI CENTAR — ŠTO JE TO?

U dokumentima X kongresa SKJ jasno je definirana odgojno-obrazovna djelatnost koja treba da »pruža ono obrazovanje koje iziskuju suvremene i buduće potrebe čovjeka i udruženog rada, razvoj socijalističkih samoupravnih društvenih odnosa i kulturnog života, a u skladu s naučno-tehnološkim razvojem«.

Takav pristup odgoju i obrazovanju zahtijeva »stalno usavršavanje programa, aktualizaciju sadržaja i primjenu odgovarajuće obrazovne tehnologije, kao i osposobljavanje nastavnih kadrova, stručno-pedagoških, naučno-istraživačkih i razvojnih organizacija za brže i efikasnije ostvarivanje tih zadataka«.

Nova strategija obrazovanja, prema tome, traži da se učenici što više aktiviraju, da se pravilno odnose prema radu i da se kod njih razvija smisao za stvaralaštvo i stvaralački odnos prema radu. Suvremena nastava treba da omogući praktičnu primjenu znanja, potičući slobodno rasuđivanje i kreativno mišljenje, stvarajući tako osnovu za razvijanje kompletne, razumne i slobodne ličnosti.

Odgajanje slobodne socijalističke ličnosti moguće je samo onda ako razvijamo kritički duh i navikavamo učenika da uočava razlike u fenomenima strane i vlastite kulture, sagledavajući uzroke koji dovode do tih razlika, i da se kritički odnosi prema njima.

Takav pristup odgoju i obrazovanju traži od nastavnika u prvom redu da bude kompletan ličnost u punom smislu riječi, tj. čovjek visokih moralnih, političkih i stručnih kvaliteta. Suvremeni nastavnik treba da ovlada tehnikom podučavanja, da zna odrediti i postaviti ciljeve i zadatke, da maksimalno motivira učenika aktualiziranjem sadržaja, potičući ga buđenjem interesa na trajan rad.

U okvirima stranog jezika treba rad s učenicima postaviti tako da učenje postaje dio učenikova svijeta, maksimalno angažirajući njegova iskustva i aktualizirajući događaje, no u takvu pristupu ne možemo se ograničiti samo na rad s udžbenikom koji nam po prirodi svoje koncepcije daje statičke i jednostrane informacije.

Nastavnik je, prema tome, ona ličnost koja ne samo da odabire sadržaje i nastavnu tehnologiju već upućuje učenika i na rad s raznim izvorima informacija za pojedinu problematiku.

I zato nastavnik mora biti u toku svih zbivanja, treba da prati događaje u svijetu i kod nas, kao i da bude obaviješten o svim novinama na području stručne i nastavne literature.

Zahtjev kojim tražimo da učenje prestane biti pasivan proces i da postane aktivan rad, u kojem je učenik subjekt i sudjeluje u svim aktivnostima, za nastavnika znači mnogo dodatnog rada jer mora voditi brigu o individualnim mogućnostima učenika ili skupine njih, o njihovim sposobnostima i o potrebama udruženog rada.

U ovom kontekstu fleksibilnost programa nameće se sama od sebe jer, za razliku od jučer, kad smo rad s učenicima podredili zahtjevima programa, danas potrebe učenika diktiraju sadržaje i sve ostale komponente na kojima se zasniva nastavni plan i program.

Prema tome, osnovna je značajka suvremenog odgoja i obrazovanja, pa tako i podučavanja stranih jezika, pripremanje mladog čovjeka za njegovu ulogu u udruženom radu, kao i njegovo osposobljavanje za permanentno obrazovanje.

Naravno da je ostvarivanje takvih ciljeva vrlo kompleksan zadatak i da ga pojedinac ne može riješiti, pa se postavlja pitanje suradnje između nastavnika jezika i nastavnika drugih područja, nameće se potreba međusobnih konzultacija, interdisciplinarnih povezanosti, te razmjene ideja i materijala.

Pred nas se, dakle, postavlja dvojak zadatak: omogućiti što bolje i efikasnije informiranje nastavnika, kao i pružanje pomoći u svrhu brze manipulacije i distribucije radnih materijala.

Rješenje nalazimo u otvaranju multimedijskog resursnog centra sa sjedištem u Zagrebu u prvoj fazi¹, kao i osnivanjem resursnih centara na školama u drugoj fazi.

Resursni centar je, prema tome, mjesto u kojem se sakupljaju radni materijali što su ih izradili svi faktori čija je to osnovna djelatnost, materijali izrađeni u okviru projekata Zavoda za unapređivanje stručnog obrazovanja SRH, radija i televizije, te nastavnika okupljenih na stručnim aktivima i u pojedinim školama.

Centar je mjesto gdje su sakupljeni ne samo pisani materijali već i razni audio-vizuelni materijali i sve ostalo što se ugrađuje u integrirani multimedijски pristup u nastavi stranih jezika.

Tako resursni centar postaje središtem svih aktivnosti na unapređivanju nastave stranih jezika.

Ciljevi rada Resursnog centra jesu:

1. staviti nastavnicima na raspolaganje radne materijale, odnosno omogućiti razmjenu materijala među nastavnicima;
2. stalno obavještavati nastavnike i upućivati ih na nove materijale, preporučujući adekvatnu primjenu, a u svrhu
 - a) što efikasnije i racionalnije razmjene informacija
 - b) upoznavanja i manipuliranja novim nastavnim sredstvima

¹ Institut za strane jezike, Varšavska 14, Zagreb.

c) organiziranja šire suradnje u obliku izmjene iskustava i postignutih rezultata;

3. izrada, izdavanje i distribucija radnog materijala, te pripremanje, izrada, tisak i prodaja materijala za nastavnike i učenike.

S time u vezi izrađeni su i zadaci koji su postavljeni tako da animiraju korisnike centra na razne načine, kao što su:

1. redovito pismeno informiranje o
 - radnim materijalima za neposrednu primjenu u nastavi
 - raznim izvorima informacija za dodatnu aktivnost učenika stranih jezika;
2. praćenje rada relevantnih odgojno-obrazovnih ustanova koje osiguravaju provođenje smjernica;
3. prikupljanje radnog materijala i drugih izvora informacija;
4. prikupljanje dokumentacije i informacija iz metodike stranih jezika i primijenjene lingvistike;
5. izrada kataloga resursa, dokumentacije i informacija;
6. evidentiranje izvedenih, tekućih i planiranih istraživanja i projekata;
7. sakupljanje originala ili kopija svih radova koji u oblasti nastave stranih jezika postoje, odnosno izrada kataloga o tim radovima i o njihovim posjednicima;
8. priređivanje povremenih i stalnih izložbi materijala i resursa;
9. demonstriranje inovacija i resursa u njihovu funkcionalnom kontekstu;
10. obavljanje svih ostalih poslova koje prihvati interesna zajednica za informacije.

Centar djeluje i radi u okviru Instituta za strane jezike Narodnog sveučilišta u Zagrebu i ima ove odjele:

— posudbenu stručnu biblioteku literature iz metodike i relevantnih znanosti vezanih uz nastavu stranih jezika

— dokumentaciju

— servis za filmove

— fonoteku

— servis za presnimavanje magnetofonskih vrpci itd.

U današnjem obrazovanju nastavnik je, prema tome, mnogo odgovorniji jer će mu nastavni programi dati samo smjernice, a svaki će nastavnik određivati zajedno sa svojim učenicima sadržaje i oblike rada. Zadatak je, dakle, nastavnika da bude u stalnom kontaktu s centrom kako bi znao gdje se može nabaviti određeni radni materijal i da stalno prati sve promjene kako bi ih mogao na vrijeme integrirati u svoj program.

Nadalje, dužnost je nastavnika da bira najbolje i zato se od njega traži da poznaje razne izvore informacija, različite sisteme i oblike rada te da primijeni one koji su za njegovu svrhu najpovoljniji. Stoga on treba da je u isto vrijeme kritičan, ali i pun entuzijazma, spreman da prihvaća novo, a od starog da odbacuje ono što se pokazalo nedovoljno korisnim. Njegov je cilj da putem vlastitog iskustva pronalazi putove koji spajaju stare i nove tehnike, stare i nove stavove. Najbitnije je ipak da nastavnik uvijek teži da ide naprijed, da je svjestan činjenice da odgaja buduće nosioce društvene politike, da je u njegovim rukama budućnost jedne generacije.

S druge strane, postoji odnos učenik-centar, jer će i rad učenika dobiti sasvim novu dimenziju.

Dosadašnja praksa pokazala je da se više vremena trošilo na učenike slabijeg znanja nego na one koji su pokazivali veći interes i dobro znanje. Takvi učenici nisu bili dovoljno angažirani, pa o njima treba posebno voditi brigu i pronalaziti takve sadržaje rada koji će im omogućiti kontinuiran aktivan rad prema njihovim mogućnostima i interesima. Stoga će se u resursnom centru posebna briga posvetiti učeniku koji se bilo kao član grupe ili kao individualni izvršilac bude mogao koristiti radnim materijalima u svrhu izvršenja zadatka koji je pred njega postavljen. Na taj će se način najbolji učenici poticati na daljnji rad i bit će u mogućnosti da pronađu određene sadržaje.

Nadalje će učenici koji budu za to zainteresirani u resursnom centru naći dodatne materijale: programirane sekvencije, razne testove za vrednovanje znanja, snimke na vrpcama, ploče itd., kao i odabrane literarne tekstove prema određenom stupnju znanja.

Taj faktor neobično je važan u trenutku kad će strani jezici biti djelomično stavljeni u izbornu nastavu i kada će biti potrebno funkcionalno opremiti programe prema profilu učenika i prema njegovim potrebama. Sve više će nastavnik upućivati učenika na rad s izvornim materijalima jer neće biti moguće opremiti toliko vrsti udžbenika. I zato treba nastojati da se i u okviru svakog školskog centra stvori resursni centar u kojem će se čuvati radovi učenika, radni materijali koje je pripremio nastavnik kao i svi izvori informacija koji se povremeno ili redovito upotrebljavaju.

Kako u svakoj školi sigurno postoji pitanje prostora, treba nastojati da se barem jedna specijalizirana učionica osposobi za potrebe učenja stranih jezika. Ta će prostorija postati radni prostor ne samo u vrijeme nastave već i izvan nje, jer će se učenici u njoj okupljati u toku dopunske nastave, kao i slobodnih aktivnosti. Oni će taj prostor smatrati svojim i brinuti se za stvaranje specifične atmosfere koja vlada u prostoru u kojem rade i žive mladi.

Prema tome, ako budemo znali kako organizirati i koristiti sve prednosti resursnog centra, bilo centralnog, bilo školskog, neće u budućnosti biti problema s nabavom radnih materijala raznih sadržaja. S time u vezi bit će potaknuta i motivacija kod učenika, što bi trebalo da rezultira i u većem interesu za strani jezik. U suvremenom pristupu učenika treba potaknuti na učenje jezika, treba ga stimulirati na kontinuirani rad, zainteresirati, ukazujući mu na sve prednosti pa će to sigurno pridonijeti čvrstom položaju stranih jezika na našim školama i neće biti pitanja da li učiti strani jezik ili ne.

LITERATURA

1. *Deseti kongres SKJ*, Izd. centar »Komunist«, Beograd 1974.
2. A. Kolka: *Idejnost i nastava stranih jezika*, Strani jezici, br. 3, 1975.
3. M. L. Holder — R. Mitson: *Resource Centres*, Methuen Educational Ltd., London.
4. *Le Service de documentation et d'information pedagogiques*, Min. de l'éducation nationale, Paris 1972.